

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

ЮНИ, 2009

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набирана от националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се намира в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>

Информацията в бюлетина не е пригодна за изследователски, юридически и бизнес цели. Подходяща информация за тези цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите;
- краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и активните въздействия върху тях;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления и колебанията на климата;
- обучение за степен “Доктор”, специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синоптическа обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1–5.VI Отначало източната част от страната е разположена в област от високо налягане, чийто център е на североизток, но от запад приближава средиземноморски циклон, който впоследствие преминава през страната заедно с фронтална система. Въпреки че центърът се изтегля бързо на североизток, налягането остава сравнително ниско, а атмосферата – неустойчива. Главно в часовете след обяд и преди полунощ се развива купеста и купесто-дъждовна облачност, тогава има валежи и гръмотевична дейност. Валежите са от типа на краткотрайните, с петнист характер и сравнително малки в количествено отношение. Повече са само при преминаването на фронтите – на 2.VI в западната и централната част от Дунавската равнина, на 3.VI в Южна България.

6–7.VI Налягането расте и при земята и във височина се оформя гребен от юг–югозапад с топла адвекция в предната му част. Температурите бързо се повишават и на 7.VI достигат 37–38 °C в централната част на Дунавската равнина и 40 °C в Русе. На север от Балканите, в умерените ширини на Европа, се формира обширен и плитък циклон.

8.VI Още през нощта срещу 8 и на 8.VI от запад на изток над страната преминава студен фронт, свързан с гореспоменатия циклон. Проявите му са временни заоблачавания и усилване на вятъра, краткотрайни валежи на места, главно в западните райони и в централната част на Дунавската равнина. Там и дневните температури се понижават.

9–10.VI Налягането отново се повишава и полето над страната става със слаб антициклонален градиент. Центрове на високо налягане има на североизток и на запад от Балканите. Времето е предимно слънчево, почти тихо и топло, около и след обяд в низините и горещо. На 10.VI има измерени температурни рекорди.

11–12.VI Временно се активизира Малоазийската депресия и налягането се понижава, а през нощта срещу 12.VI преминава размит студен фронт. С неговото преминаване на места има краткотрайни превалявания, а на 12.VI температурите са с 5 до 8 °C по-ниски (с изключение на Черноморието).

13–16.VI Страната отново попада в предната част на област от високо налягане, чийто център е на запад–северозапад. Температурите бързо се повишават и на 16.VI максималните отново в много райони достигат и надхвърлят 35 °C. Все пак от запад приближава долина и налягането постепенно се понижава.

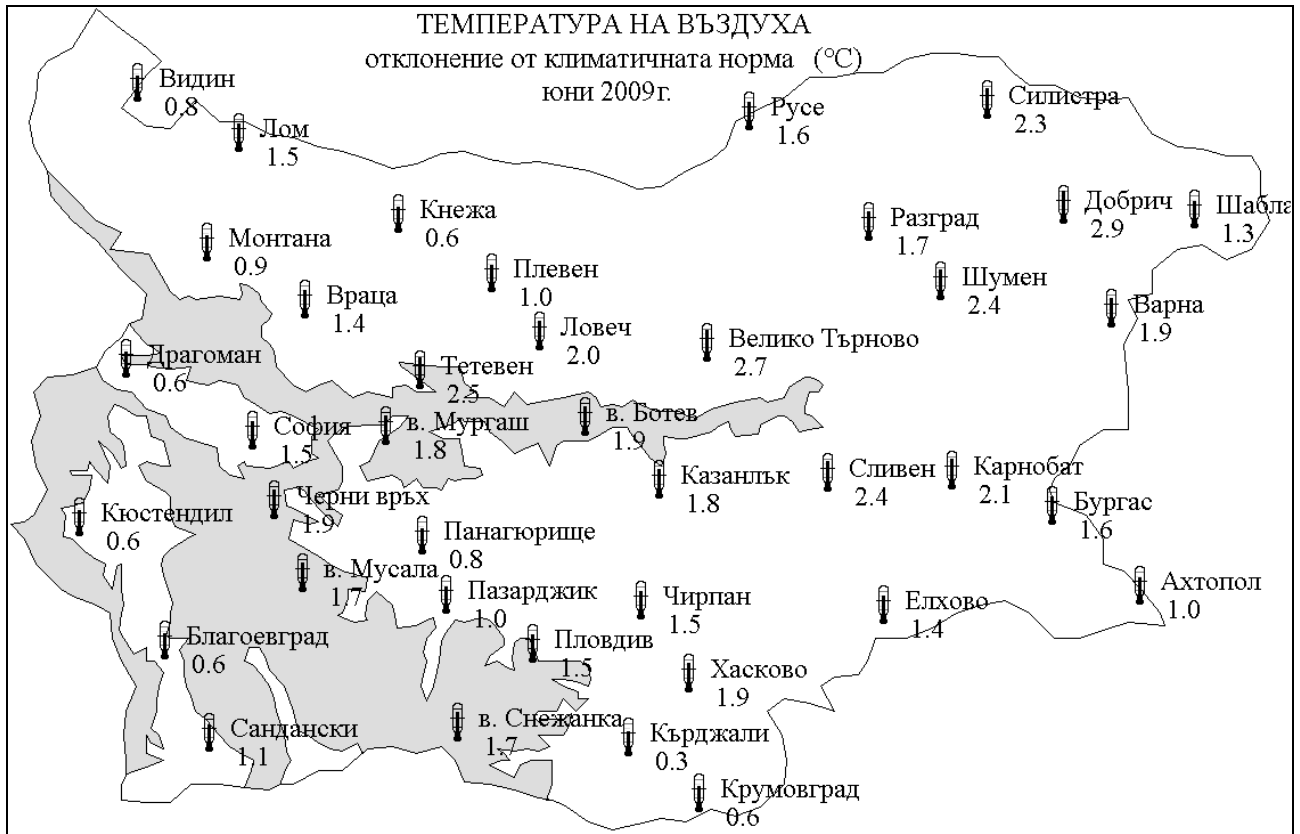
17–18.VI Преминава долината със студения фронт, а след нея от север израства гребен от високо налягане. Освен чувствителното понижение на температурите (7–10 °C), на места има и валежи с гръмотевични бури, повече като количество в Югозападна България и Рило–Родопската област.

19–20.VI Страната е в област от високо налягане, почти без градиент. Времето е предимно слънчево и топло. Над Италия се формира циклон и бавно настъпва към Балканите. Под негово влияние през втория ден налягането от югозапад започва да се понижава и в югозападните райони и Рило–Родопската област се развива мощна купесто-дъждовна облачност с превалявания и гръмотевици, в района на Кюстендил – и градушка. В неделя започва да прониква хладен въздух.

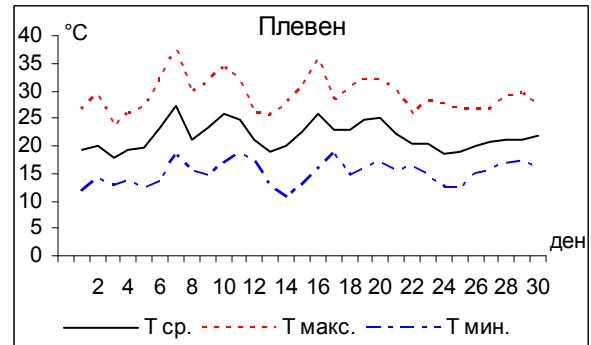
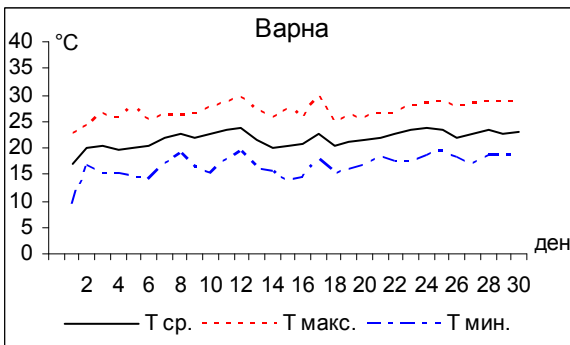
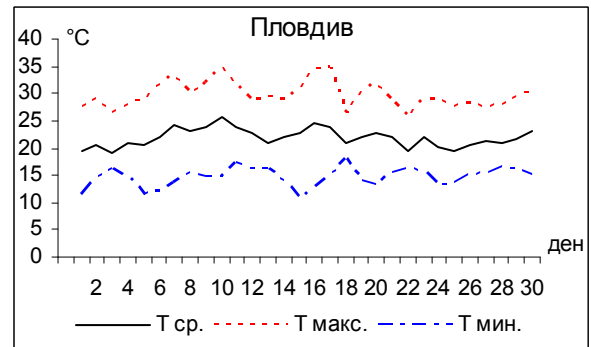
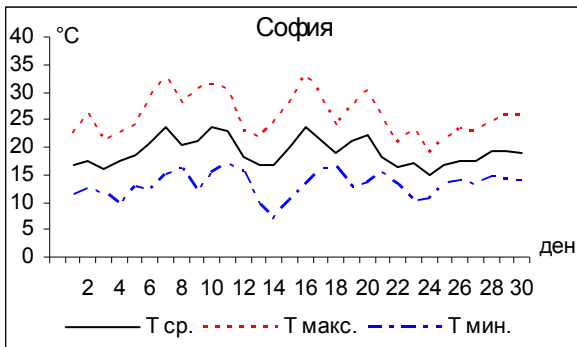
21–30.VI Циклоналната област се разширява и обхваща Италия, Балканите, част от Централна Европа, Украйна, Черно море и Турция. В северните ширини на континента се развива мощен антициклон и тази обстановка остава блокирана, почти без промяна през целия период. Атмосферата над страната е силно неустойчива, с развитие на купеста и купесто-дъждовна облачност, особено в часовете около и след обяд и преди полунощ. На много места има превалявания, придружени от гръмотевични бури и временно усилване на вятъра. На места валежите са интензивни, сумарно количествата вече стават значителни, особено в западната половина, има и локални градушки. Повече слънчеви часове и дни без валеж има в източните райони. Хладният въздух постепенно обхваща страната до към средата на периода, а след това постепенно се трансформира и започва да се затопля.

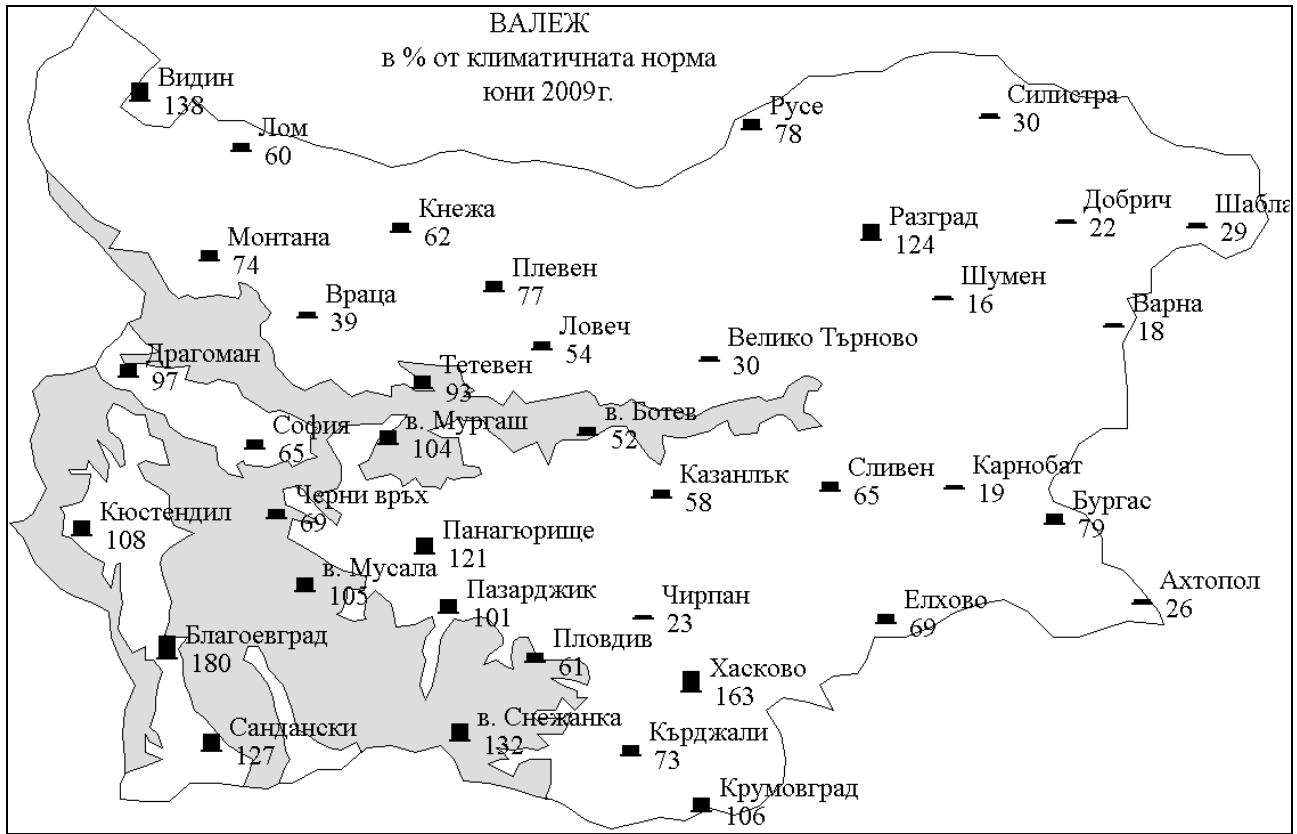
2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

Средната температура през юни е между 20.5 и 23.2 °C в равнините. Температурите в някои места са близки до нормата, а в повечето райони на страната – над нормата за месеца. Най-голямото отклонение от нормата е в Исперих (3.1 °C). По Черноморието температурите са над нормата. По планинските върхове отклонението на температурата от нормата е най-голямо на вр.Ботев и Черни връх (1.9 °C). Най-високите температури през месеца (между 30.0 и 39.6 °C) са измерени във Варна на 17.VI и в Русе на 7.VI. Най-ниските измерени температури са 6.8 °C (в Кюстендил и София на 14.VI) и 13.2 °C (в Бургас на 1.VI).

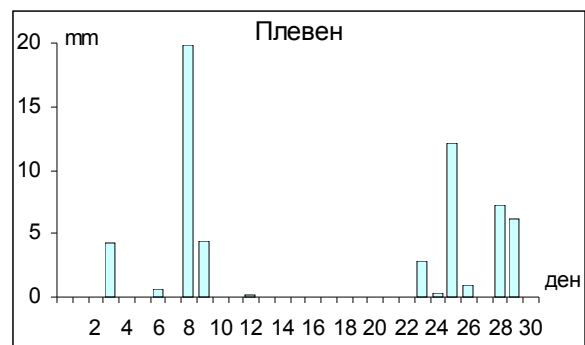
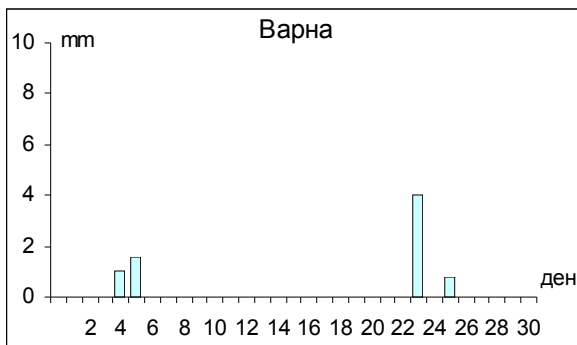
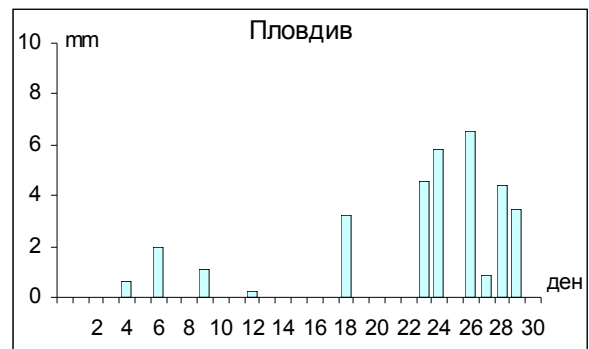
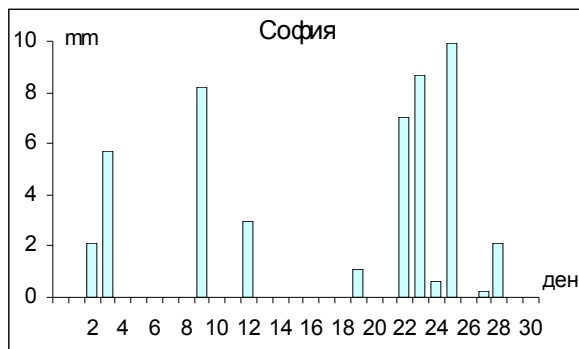

ХОД НА ТЕМПЕРАТУРАТА (°C) ПРЕЗ ЮНИ 2009 Г.

ВАЛЕЖИ (ММ) ПРЕЗ ЮНИ 2009 Г.

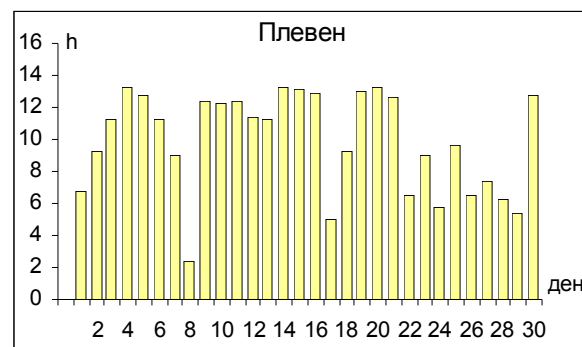
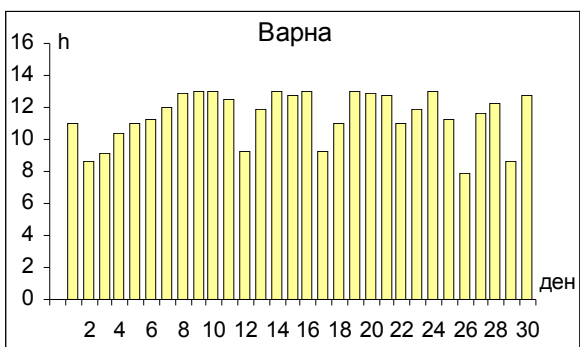
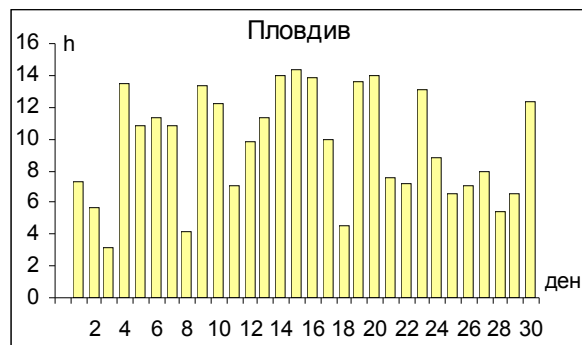
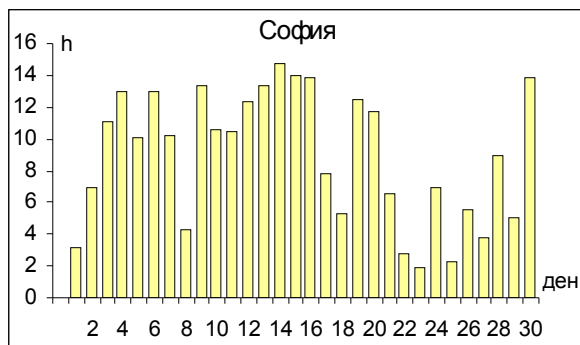

3. ВАЛЕЖИ

Сумата на валежите в повечето райони от страната е под нормата. Над нормата са валежите в районите на областите Разград (124 %), Хасково (163 %), Свиленград (131 %) и Благоевград (180 %). В някои райони валежите са около нормата. Количеството паднали валежи по планинските върхове е под нормата на вр.Ботев (52 %) и Черни връх (69 %), около нормата – на вр.Мусала (105 %) и на вр.Мургаш (104 %) и над нормата – на вр.Рожен (132 %).

Броят на дните с валеж повече от 1 mm е между 3 и 10. Дните с валеж над 10 mm са от 1 до 3. Максимален денонощен валеж има във Видин на 3.VI (27 mm), в Кюстендил на 21.VI (23 mm) и в Разград на 30.VI (39 mm).

СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ (ЧАСОВЕ) ПРЕЗ ЮНИ 2009 Г.

МЕТЕОРОЛОГИЧНА СПРАВКА ЗА МЕСЕЦ ЮНИ 2009 Г.

Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	δТ	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси-мален	дата	количество валеж (mm)		гръм. бури	
											≥1	≥10		≥14m/s
София	19.3	1.5	33.0	16	6.8	14	49	65	10	25	9	0	1	16
Видин	21.4	0.8	35.6	16	9.2	14	88	138	27	3	7	3	2	9
Монтана	20.9	0.9	34.0	16	10.0	3	59	74	11	25	10	1	0	10
Враца	20.9	1.4	34.6	16	10.6	3	41	39	10	3	9	1	2	13
Плевен	21.9	1.0	37.5	7	10.6	14	59	77	20	8	8	2	8	9
В.Търново	22.5	2.7	36.5	7	10.4	14	25	30	17	23	5	1	0	6
Русе	23.2	1.6	39.6	7	12.2	14	55	78	11	3	8	1	7	11
Разград	20.9	1.7	34.1	7	10.4	14	91	124	39	30	7	3	2	7
Добрич	21.4	2.9	34.4	8	7.1	1	14	22	10	30	2	1	3	6
Варна	21.6	1.9	30.0	17	9.5	1	8	18	4	23	3	0	2	9
Бургас	21.8	1.6	31.5	23	13.2	1	39	79	21	28	3	2	1	6
Сливен	22.8	2.4	33.5	7	12.4	1	42	65	14	30	4	3	4	8
Кърджали	20.7	0.3	34.8	17	11.3	15	43	73	18	18	5	2	5	10
Пловдив	22.4	1.5	35.0	10	10.4	15	33	61	6	24	8	0	0	12
Благоевград	20.3	0.6	34.0	10	9.2	14	106	180	19	21	12	3	2	13
Сандански	23.1	1.1	38.3	10	13.1	25	49	127	22	23	7	2	2	11
Кюстендил	19.5	0.6	34.6	16	6.8	14	64	108	23	21	10	2	0	16

δТ – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г.

4. СИЛЕН ВЯТЪР

През месеца силни ветрове (със скорост по-голяма от 14 m/s) са регистрирани в отделни дни. Предимно югозападни са ветровете през първото десетдневие (в Плевен 24 m/s на 2.VI), в началото на второто и през последното десетдневие.

По планинските върхове ветровете са силни през периодите 1–3, 6–7, 10–14, на 17 и 21–24.VI. На вр.Мургаш на 2.VI вятърът е бурен, югозападен, със скорост 40 m/s.

Броят на дните с вятър над 14 m/s се колебае между 1 и 8 за равнините.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

За равнините средната облачност през месеца е между 3.1 и 5.4 десети от небосвода, което за голяма част от страната е под нормата. Броят на ясните дни е между 2 (за Пловдив, което е под нормата) и 11 (за Образцов Чифлик). Броят на мрачните дни е между 1 (в Свиленград) и 7 (в Плевен). За вр.Мусала и Черни връх средната облачност е съответно 6.7 десети и 6.8 десети, с по 2 и 3 ясни и с по 12 и 13 мрачни дни.

6. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

Мъгли, предимно краткотрайни по Черноморското крайбрежие и в някои планински котловини, са наблюдавани в 10 дни през юни (за сравнение – също 10 дни през юни 2008 г.).

Гръмотевични бури са наблюдавани в 22 дни от месеца (за сравнение – 26 дни през юни 2008 г.). Сравнително повече станции (разположени в над 10 административни области) са отбелязали интензивна гръмотевична дейност на 2, 3, 8, 11 и от 21 до 30.VI вкл.

Градушки са паднали в 16 дни от месеца (за сравнение – в 15 дни през юни 2008 г.). На повече места са наблюдавани и са нанесени значителни щети от град на 2, 3, 11 и 22.VI. Най-често градушки с по-голям обхват са нанесли щети в Монтанска, Врачанска, Плевенска, Ловешка, Сливенска, Бургаска, Смолянска, Пловдивска и Софийска области.

02.06.2009 г. Градушка в с.Търнава (Сн. БНТ)

08.06.2009 г. Градушка в Троян (Сн. Ив. Цоневски)

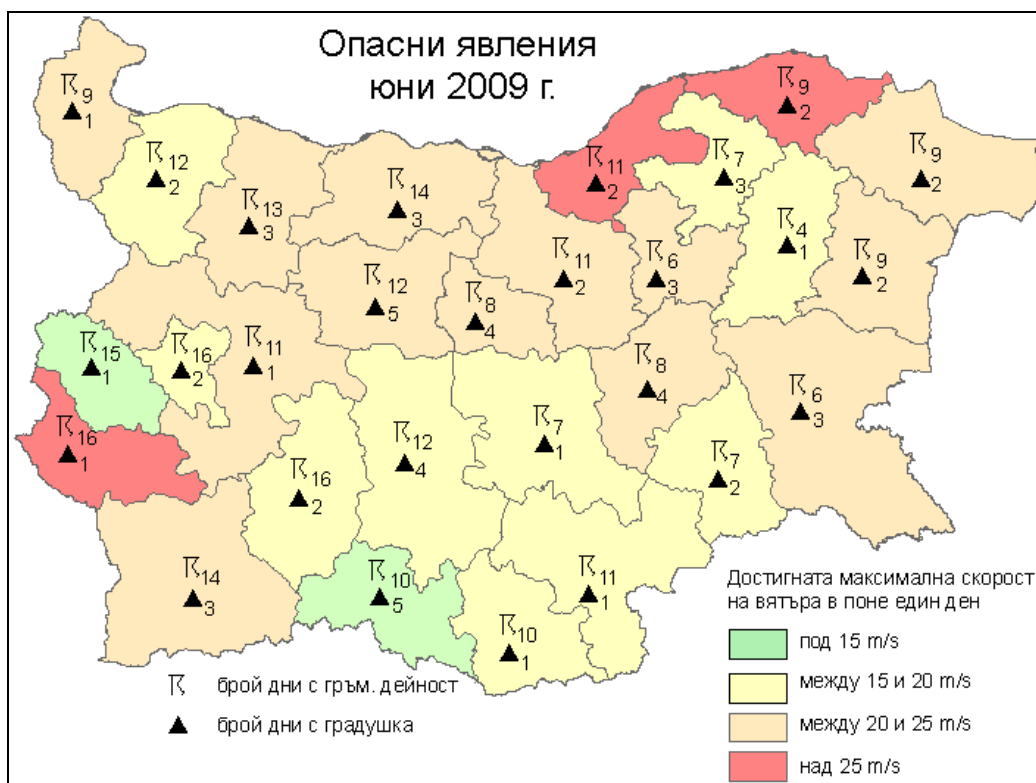

24 .06.2009 г. Щети 100% върху домати от градушка край гр.Долни Дъбник (сн. И. Христов)

Опасни и особено опасни явления

На 2.VI градушка с големина на „юмрук“ и силен вятър с признаци на смерч (според очевидци) нанася щети върху покриви и имущество в селата Търнава, Алтимир, Бърдарски геран и Галиче (Врачанско). Пострадали са 30 леки коли, убити са четири крави и десетки кози и овце. Само в този район бедствието е нанесло щети на 7 хиляди да култури.

На 8.VI от интензивен дъжд е наводнен центърът на Плевен. Зачестилите валежи в много райони, до обилни в периода 21–24.VI, са причина за свлачища, нарушаване на пътни настилки, градски наводнения, нарушаване на пътния трафик и други, предимно в Смолянска, Благоевградска, Кюстендилска, Плевенска, Габровска, София-град и Софийска области. Бурният вятър е причина за щети като паднали дървета и повреди в електроснабдяването. На 30.VI отводнителни работи са провеждани в Пазарджик и в с.Завет (Разградско).

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

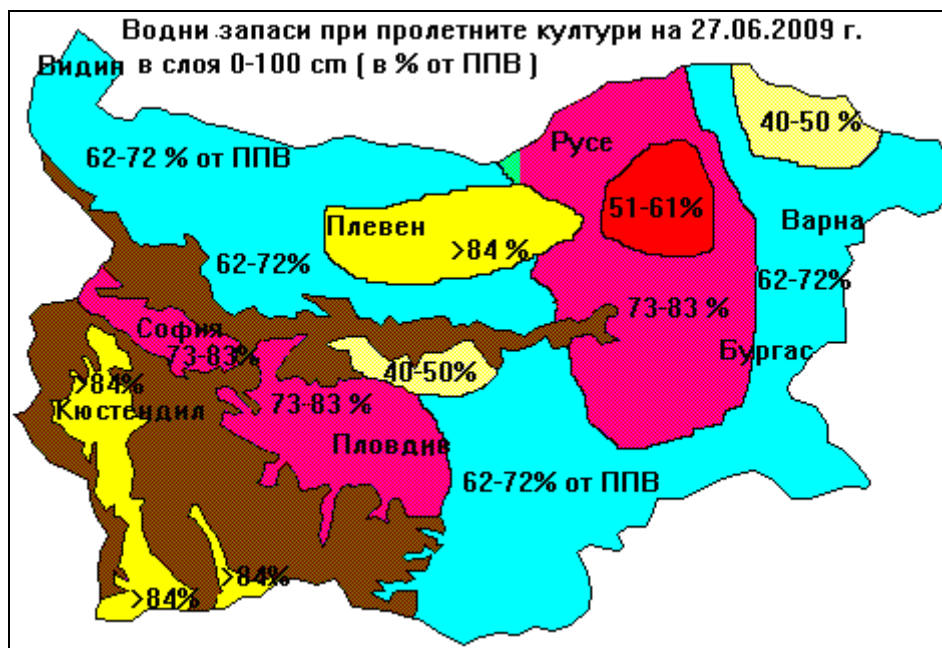
1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

След падналите повсеместни, а на места и значителни, валежи в края на май и през първите дни на юни, в по-голямата част от полските райони настъпи подобрение на влагосъстоянието на горните почвени слоеве. На отделни места (Силистра, Шабла, Калиакра, Добрич, Карнобат, Казанлък и Хасково) валежите бяха оскъдни, под 10 l/m^2 , и в началото на юни съдържанието на продуктивна влага в 50- и 100-сантиметровия почвени слоеве там бе незначително. Високата евапотранспирация, вследствие на горещото време през първото десетдневие на месеца, с максимални температури на места до $39\text{--}40^\circ\text{C}$ и незначителните превалявания в източната част от страната бяха причина за бързото изчерпване на запасите от влага в почвата. В отделни източни и южни райони и на места в Северна България последните етапи от развитието на зимните житни култури протичаха при усилващ се недостиг на продуктивна влага в почвата. На 7.VI при първото за месеца измерване на запасите от влага в почвата при пшеницата в еднометровия почвен слой бе установено, че най-добри са влагозапасите в районите на Ямбол, Сандански и Софийското поле – над 87 % от ППВ. Критично ниски, между 43 и 53 % от ППВ, бяха запасите от влага в 100-сантиметровия слой при пшеницата в агростанциите Силистра, Новачене, Пловдив, Хасково и Кюстендил, където преваляванията бяха без стопански ефект или липсваха. В останалите райони на страната влагозапасите имаха междинни стойности.

През второто десетдневие на юни по-значителни валежи, около и над нормата за този период от месеца, паднаха предимно в Западна България и в планинските райони, но в източната част от страната преваляванията отново бяха оскъдни или липсваха, което в съчетание с горещото време с максимални температури до $35\text{--}37^\circ\text{C}$ доведе до задълбочаване на дефицита на почвена влага в част от полските райони там. На 17.VI при измерване на почвените влагозапаси в 50-сантиметровия почвен слой при пролетните култури се установи, че в повечето райони на страната те са в границите 56–71 % от ППВ, като увеличение на запасите от влага между 80 и 99 % от ППВ се наблюдаваше единствено в районите с по-съществени валежи (Кюстендил, Сандански, Пазарджик, Павликени, Шумен и Ямбол). Най-ниски, 40–55 % от ППВ, останаха влагозапасите при пролетните култури в 50-сантиметровия почвен слой в агростанциите Силистра, Свиленград и Казанлък.

През третото десетдневие на юни интензивните валежи, надхвърлили на много места в страната $50\text{--}65 \text{ l/m}^2$ (Хасково 93 l/m^2 , Ново село 71 l/m^2 , Благоевград 68 l/m^2 , Кнежа 58 l/m^2 и Драгоман 55 l/m^2), увеличиха рязко съдържанието на продуктивна влага в 100-сантиметровия почвен слой. При определяне на почвената влага при пролетните култури на 27.VI (вж. прил. карта) най-добри влагозапаси в еднометровия почвен слой (над 84 % от ППВ) бяха отчетени около агростанциите Сандански, Кюстендил, Николаево и Павликени. Най-

ниско (между 40 и 50 % от ППВ) бе нивото на почвените влагозапаси в районите на Казанлък и Силистра, както и около Разград (51–61 % от ППВ). В границите между 62 и 83 % от ППВ бе общият воден запас в останалите части от страната. Вследствие на падналите валежи в периода 27–30.VI, в края на месеца част от тези стойности претърпяха допълнителна положителна промяна.

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

Развитието на земеделските култури през по-голямата част от юни протече с ускорени темпове, при наднормени топлинни условия.

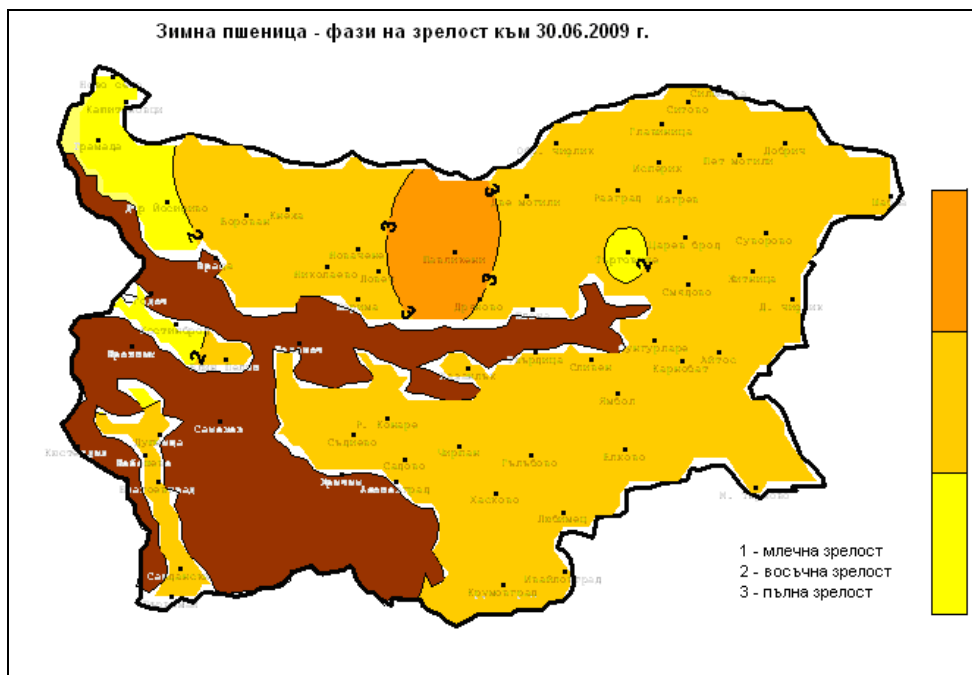
През първото десетдневие на юни високите температури, с максимални стойности достигнали на много места в страната до 37–38 °С, а в Русе 40 °С, ускори последните етапи от развитието на есенните посеви. В голяма част от полските райони пшеницата встъпи масово във фаза млечна, а ечемикът – във восьчна зрелост. В Източна България екстремно високите температури и дефицитът на почвена влага потискаха вегетацията на пролетните култури. В североизточните райони на страната (агростанция Силистра) силните ветрове и ниската атмосферна влажност усилваха въздействието на неблагоприятния комплекс от фактори, станали причина за преждевременно пожълтяване на част от листата при царевичата, слънчогледа, фасула (до 80 %). Бяха наблюдавани щети при овощните култури, като от силен вятър са обрулени плодове до 10 % при кайсията и сливата и до 5 % при ябълката, а при лозята – до 10 % опаднали съцветия. В Западна България падналите валежи в началото на месеца осигуриха по-добри условия за развитието на пролетните култури и на част от по-късните посеви с пшеница, при които протичаше наливане на зърното и начало на фаза млечна зрелост. До началото на второто десетдневие при царевичата и слънчогледа протичаше листообразуване. Слънчогледът, засят в агротехнически срок, формира съцветие, а на единични места (Пловдив) бе наблюдавано и начало на цъфтеж.

През второто десетдневие агрометеорологичните условия в повечето райони на страната бяха неблагоприятни за пролетните култури. В Източна България сухото и горещо време стана сериозна пречка за оцеляването на пролетниците, особено отглежданите при неполивни условия. Дефицитът на почвена влага и екстремно високите температури в североизточните райони (агростанция Силистра) бяха причина за изсъхване на съцветията при фасула. Падналите градушки в отделни райони от Западна и Южна България нанесоха в различна степен повреди по зреещата зърнена реколта, пролетните култури и овощките. На места в северозападните райони (агростанция Бъзовец) градушка унищожи 30 % от пшеницата, 10 % от ечемика, 50 % от царевичата, 5 % от слънчогледа, 10 % от люцерната. В района на Монтана от градушка са нанесени сериозни щети при посевите с пшеница, ечемик и рапица. Градушка с големина на орех унищожи реколтата в района на Доспат, Девин и Неделино.

В началото на третото десетдневие пшеницата в полските райони встъпи масово във восьчна и пълна зрелост (вж. прил. карта).

През последната седмица на юни настъпи понижение на температурите и значителна промяна в агрометеорологичните условия. Падналите съществени валежи, с изключение на места в Източна България, рязко подобриха почвените влагозапаси и условията за вегетация на слънчогледа, царевичата, памука и др. пролетници, встъпили в репродуктивен етап от развитието си, но отново градушки през последните дни на месеца нанесоха повреди по земеделските култури.

Към края на юни по-ранните хибриди царевица встъпиха във фазите изметляване и цъфтеж на метлицата, а при по-късните се увеличи листната маса. При слънчогледа в края на месеца преобладаваше фаза цъфтеж (вж. прил. карта)

През последните дни от месеца и във високите полета есенниците приключиха развитието си.

Честите валежи през третото десетдневие на юни увеличиха риска от развитие на редица гъбни болести по овощните и зеленчуковите култури.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

Високите температури и поднормените валежи през първото и второто десетдневие на юни налагаха прилагане на подходящ поливен режим при пролетните и зеленчуковите култури. В началото на второто

десетдневие на места започна жътвата на ечемика, а към края на второто и началото на третото – и на пшеницата.

През месеца при лозата и овошките се провеждаха комбинирани пръскания срещу икономически най-важните болести и неприятели, поетапно се прибираще узрялата плодова реколта (ягоди, череша, вишни, малини, кайсии и др).

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

Съдържанието на серен и азотен диоксид, както и на фенол в атмосферата на София е по-ниско от еднократните и среднодневните пределно допустими концентрации (ПДК) и многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Всяко седмо измерване на сероводород е над еднократната ПДК. Няма стойности над МСМС. Наблюдавани са и 14 случая на слабо превишение на средноденонощната ПДК за същия замърсител.

Във Варна на 10.VI е измерено съвсем слабо превишение на средноденонощната ПДК за прах.

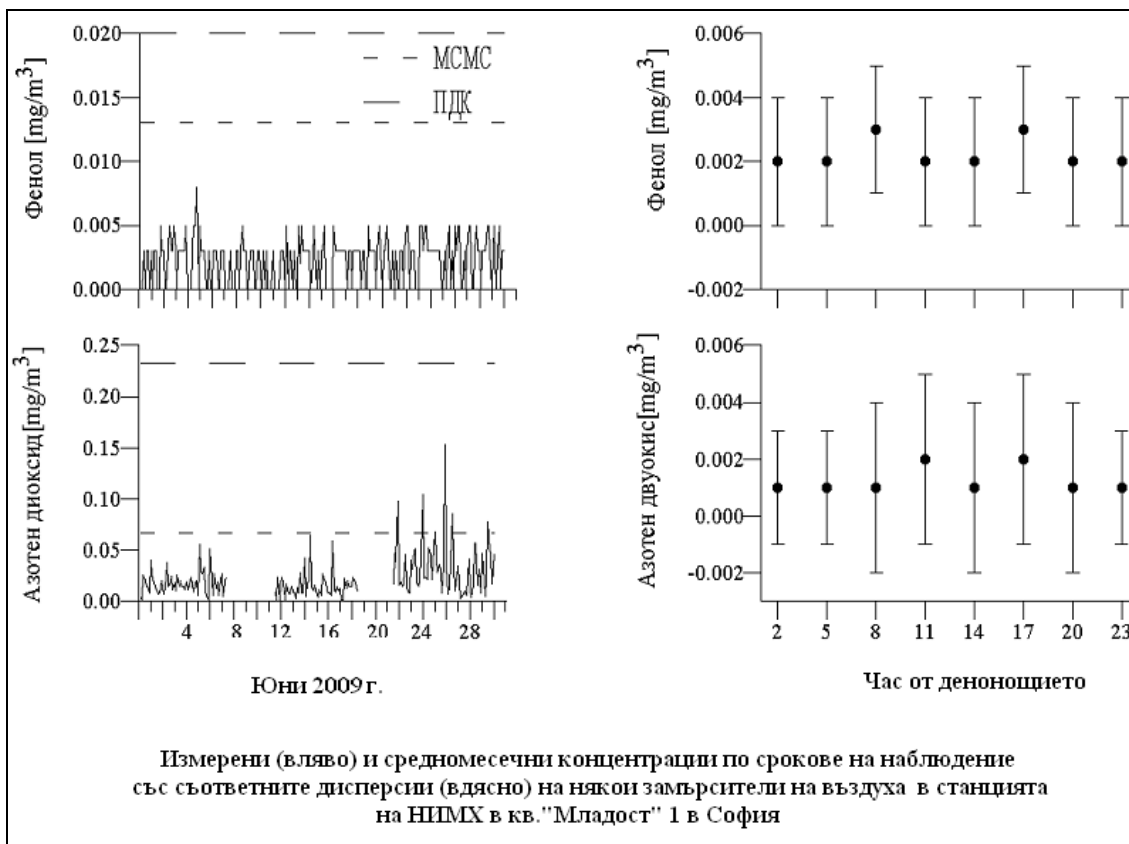
В Плевен са измерени 4 превишения на средноденонощната ПДК за прах. Максимумът е около 1.5 пъти над нормата на 25.VI.

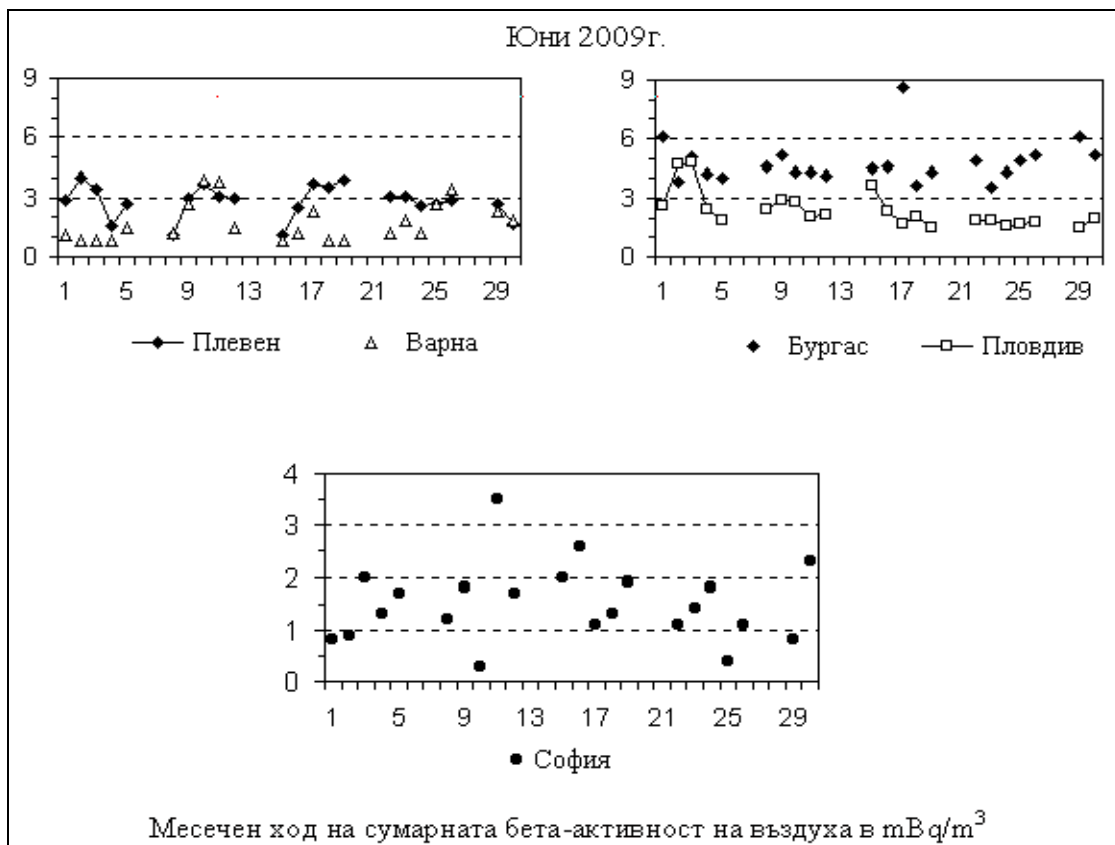
В Пловдив са регистрирани в 17 дни от месеца стойности, надвишаващи средноденонощната ПДК за прах. Максималната стойност е регистрирана на 3.VI и е около 1.5 пъти над нормата.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пробите за анализ на киселинността на валежа се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 33 синоптични и 5 климатични станции на територията на цялата страна.

Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 96.8 % от всички станции, като най-киселинни са средномесечните стойности в Бургас (рН=4.1), а най-алкални – във Варна (рН=6.3).

3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Атмосферните проби за оценка на радиоактивността на атмосферата се вземат, обработват и измерват регулярно в регионалните лаборатории от мрежата на НИМХ-БАН в София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен.

Средните месечни стойности на общата бета-радиоактивност на атмосферния аерозол в приземния въздух през юни 2009 г., измерени 120 часа след пробовземането на филтъра, варират от 1.5 до 4.8 mBq/m^3 . Средните стойности са по-ниски и сравними с тези за предходния месец. Измерените максимални дневни стойности са по-ниски и сравними с тези за месец май. При интерпретацията на данните трябва да се има предвид, че поради преустановяване на дежурствата в лабораториите, набирането и измерването на аерозолни проби през почивните и празнични дни е спряно.

Запазват се непрекъснатите наблюдения върху вариациите в атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите са в границите на нормалните за станциите от мрежата на НИМХ в страната.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

Падналите валежи през различни периоди от юни в повечето случаи бяха интензивни, но локални, и не промениха общата за страната тенденция към намаляване на речните води. Слаби и краткотрайни повишения на нивата в отделни дни от месеца бяха наблюдавани при някои от реките в западната половина на Дунавския водосбор, на р. Марица след Пазарджик, на някои от реките в Рило-Родопската област и на крайните югозападни реки Струма и Места. Колебанията на речните нива през повечето дни на юни бяха до $\pm 3-5$ cm, с тенденция към понижаване.

Общият обем на речния отток през юни намалѳа в Дунавския водосборен басейн с 24 %, в Черноморския водосборен басейн с 18 %, в Беломорския водосборен басейн с 41 % в сравнение с оттока през май. Спрямо нормата за юни оттокът на реките остана по-малък в Дунавския водосборен басейн с 48 %, в Черноморския водосборен басейн със 71 %, в Беломорския водосборен басейн с 25 %.

В Дунавския водосборен басейн, няколко пъти през юни – главно около средата и в края на месеца, беше регистрирано повишаване на нивата на реките Огоста при Кобиляк, Искър и Осъм по целите течения, Вит в участъка Тетевен-Садовец, Малък Искър при Своде, Голяма река при Стражица и Янтра при Велико Търново с 8 до 25 cm. Повишенията бяха неголеми и краткотрайни, последвани от продължително спадане на речните

нива. Средномесечният отток на всички реки в Дунавския водосборен басейн през юни значително намаля в сравнение с оттока през май и при всички пунктове за наблюдение остана по-малък от нормата за месеца.

В Черноморския водосборен басейн през целия юни реките протичаха с почти постоянен отток, с тенденция към намаляване. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в този водосборен басейн е по-малък от оттока през май и е под нормата за юни.

В Беломорския водосборен басейн през по-голямата част от юни наблюдаваните реки се характеризираха с почти постоянен отток, с тенденция към намаляване. Повишаване на речните нива с 5 до 25–30 cm, при повечето пунктове за наблюдение беше регистрирано през последното десетдневие на юни, като по-съществено беше повишението на нивата на реките Марица при Пазарджик, Тунджа при Павел Баня, в най-долното течение на Места (участъка Момина кула–Хаджидимово) и Струма по цялото течение. Средно за месеца речният отток при всички пунктове за наблюдение намаля в сравнение с оттока през май. Спрямо нормата за юни, оттокът на всички наблюдавани реки в Беломорския водосборен басейн остана по-малък.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 697 млн.м³, с 36 % по-малък от оттока през май и с 37 % под нормата за юни.

През юни нивото на р.Дунав в българския участък беше с изразена тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката при всички пунктове за наблюдение е с 61 до 84 cm по-ниско в сравнение с май и със 134 до 175 cm под нормата за юни.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

През юни изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и преобладаваща тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 30 наблюдателни пункта или в 86 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Милановски, Етрополски и Котленски карстови басейни, в басейните на Тетевенска и Преславска антиклинали и студените пукнатинни води в Източнородопски район. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 50 % (от 15 до 36 %) от стойностите през май. Най-съществено повишение на дебита (с 330 %) спрямо май беше установено в Разложки карстов басейн.

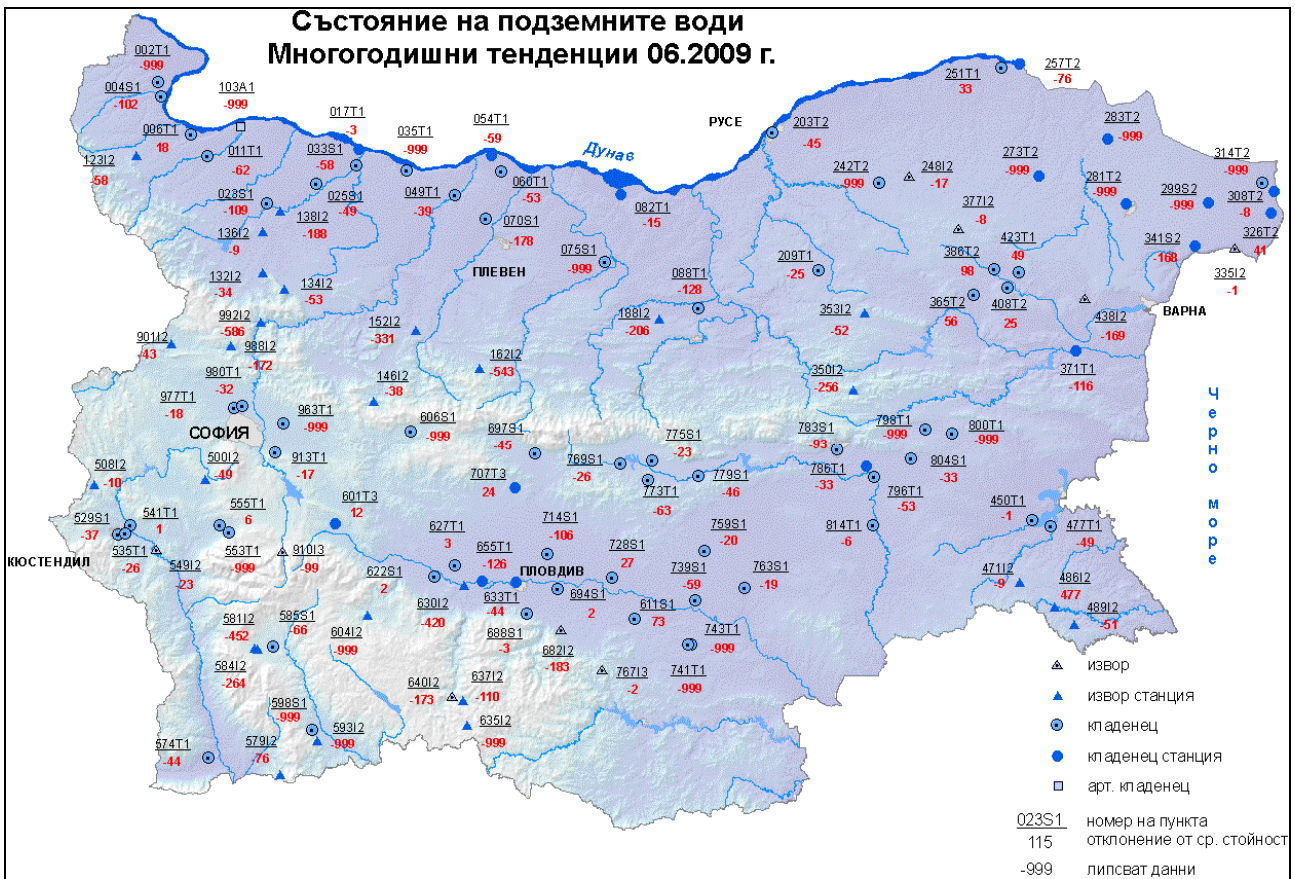
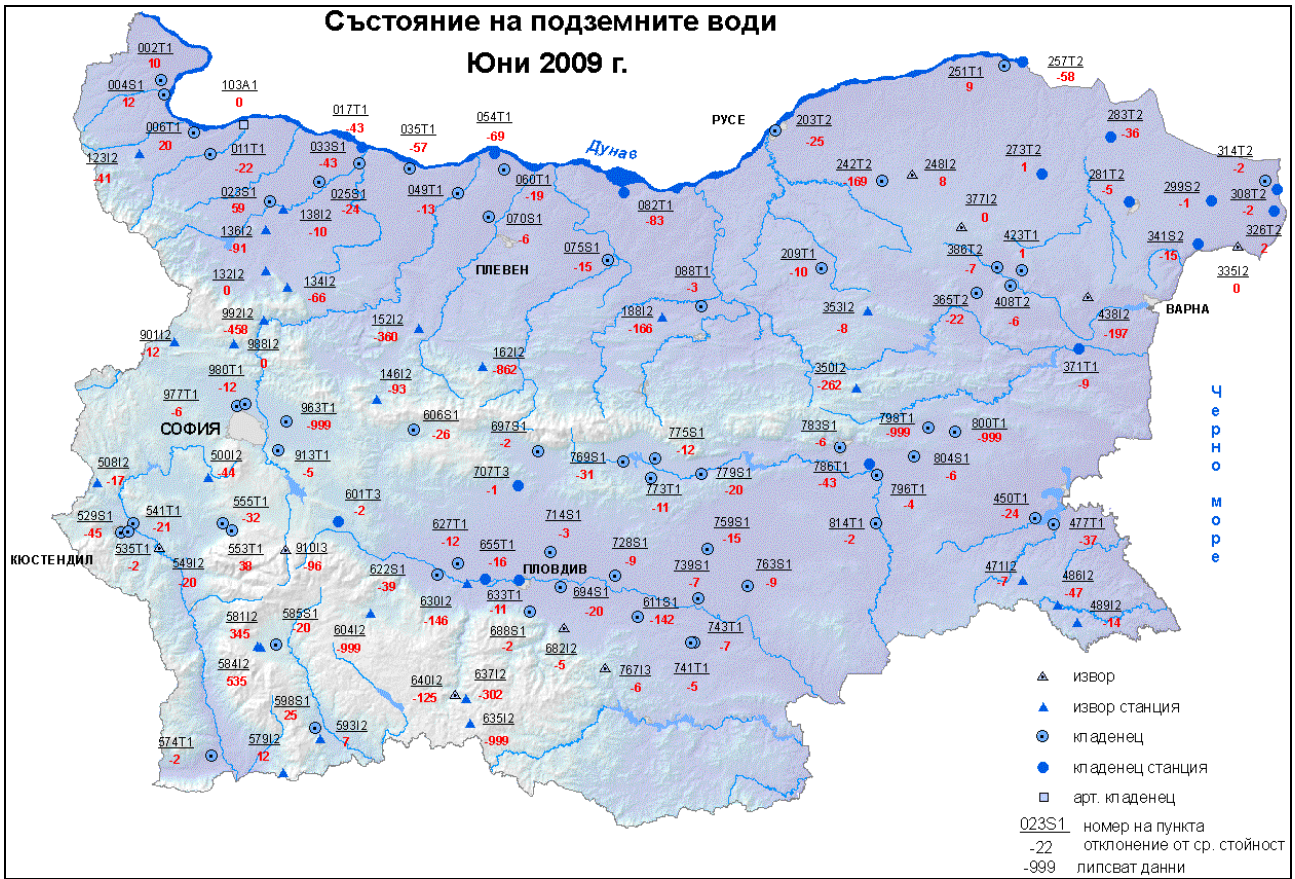
Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалягащи водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха преобладаваща тенденция на спадане. Понижение на водните нива с 2 до 142 cm спрямо май беше регистрирано при 59 наблюдателни пункта или в 88 % от случаите. Най-съществено беше понижението на нивата на места в терасите на реките Дунав, Марица и Тунджа. Предимно се понижиха нивата на подземните води в терасите на почти всички притоци на р.Дунав (без част от терасата на р.Огоста), в терасите на реките Струма и Тунджа, в Горнотракийската низина, както и в Софийска, Кюстендилска, Карловска, Казанлъшка и Сливенска котловини. Повишение на водните нива с 9 до 59 cm спрямо май бе установено при 8 наблюдателни пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасите на реките Огоста и Марица и в Дупнишка котловина.

Спрямо стойностите за май нивата на подземните води в Хасковския басейн предимно се понижиха с 5 до 7 cm.

Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите с отклонения от средните стойности за май от –15 до 2 cm и с много добре изразена тенденция на спадане.

Нивата и дебитите на подземните води в дълбокозалягащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите по отношение на стойностите за май и много добре изразена тенденция на спадане или останаха без изменение. Разнообразни вариации на изменение от –36 до 1 cm с много добре изразена тенденция на спадане имаха нивата на подземните води в малм-валанджийския водоносен комплекс на Североизточна България. Предимно се понижиха (от –169 до –25 cm) нивата на подземните води в барем-аптския водоносен комплекс на същия район на страната. Понижиха се нивата на подземните води в подложката на Софийския грабен (10 cm), както и в обсега на Ихтиманската (2 cm) и Средногорската водонапорни системи (1 cm). Повиши се нивото на подземните води в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен със 7 cm. Повиши се с 0.020 l/s дебитът на подземните води във Варненски артезиански басейн, а остана без изменение в обсега на Ломско–Плевенската депресия и на Джермански грабен.

В изменението на запасите от подземни води през юни беше установена много добре изразена тенденция на спадане при 84 наблюдателни пункта или в около 82 % от случаите. Понижението на водните нива с 1 до 178 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Огоста, Вит, Янтра, Камчия, Марица, Тунджа, в Горнотракийската низина, в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, както и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен. Предимно се понижиха нивата на подземните води в терасите на всички притоци на р.Дунав (без част от терасата на р.Искър), в терасите на реките Струма и Тунджа, в Софийска, Карловска, Казанлъшка и Сливенска котловини, както и в барем-аптския водоносен комплекс на Североизточна България. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 1.19 до 3315 l/s, беше най-голямо в Искреци, Милановски, Етрополски, Котленски и Куклен–Добростански карстови басейни, както и в басейните Златна Панега, на Тетевенска и на Преславска антиклинали. В тези случаи дебитът на изворите е под 50 % (от 2 до 46 %) от нормите за юни. Повишението на водните нива (с 1 до 98 cm) спрямо

нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасите на р.Марица, в локални зони на сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, както и в малм-валанжкия водоносен комплекс на същия район на страната, където нивата предимно се повишиха. Покачване на дебита с отклонение от месечната норма 477 l/s беше установено само в част от басейна на Стойловска синклинала (Странджански район). В този случай дебитът на извор №48612 (с.Бръшлян) е нараснал с 377 % спрямо нормата за месец юни.

Генерален директор НИМХ ст.н.с. д-р К. Цанков
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. “Цариградско шосе” 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор ст.н.с. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар н.с. Ист. д-р Т. Маринова
ст.н.с. д-р В. Казанджиев
ст.н.с. д.ф.н. Ек. Бъчварова
ст.н.с. д-р М. Мачкова
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. М. Попова, ст.н.с. д-р Т. Андреева, гл. експ. П. Димитрова
Част I.б. ст.н.с. д-р П. Симеонов, н.с. д-р И. Господинов
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, ст.н.с. д-р В. Казанджиев
Част III. н.с. Бл. Велева, ст.н.с. д-р М. Коларова, Л. Йорданова
н.с. Ист. д-р Н. Вълков
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. ст.н.с. д-р М. Мачкова
Уеб страница инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 27
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН
София, 2009